

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Miskeveyh, *Tecâribü'l-ümem*, II, 285-288, 310-311, 313, 321-322, 345-347, 354-359, 364-365, 368-369, 373-375, 377, 380; Seâlibi, *Tuhfetü'l-üzerâ'* (nşr. Habîbî Ali er-Râvî - İbtisâm Murhûn es-Saffâr), Bağdad 1977; Muhammed b Abdülmelik el-Hemedânî, *Tekmiletü Târihi't-Taberî* (nşr. M. Ebü'l-Fazl), Kahire 1982, XI, 430, 440, 442, 444, 453, 455-457; İbnü'l-Cevzî, *el-Muntazam*, VII, 75; İbnü'l-Esir, *el-Kâmil*, VIII, 628-630, 651, 671-673, 689-690; İbn Halikân, *Vefeyât*, V, 118-122; Hindûşah es-Sâhibî, *Tecâribü's-selef der Tevârih-i Hülefâ' ve Vüzerâ-yi İşân* (nşr. Abbas İkbâl), Tahran 1357 hş., s. 240-241; Mafizullah Kabir, *The Buwayhid Dynasty of Baghdad*, Calcutta 1964, s. 22-24, 26, 27, 32-34, 36-38, 40, 122-123, 125, 128, 148, 160; H. Busse, *Chalif und Grosskönig: Die Buyiden im Iraq (945-1055)*, Beirut 1969, bk. İndeks; Muhammed Müsîr ez-Zehrânî, *Nizâmü'l-vizâre fi'd-devleti'l-Abbâsiyye*, Beirut 1406/1986, s. 103-105; K. V. Zetterstéen, "İbn Bakîyye", *IA*, V/2, s. 707; Cl. Cahen, "İbn Bakîyya", *EP* (İng.), III, 730.

AHMET GÜNER

İBN BÂKÜYE

(bk. KŪHÎ-i ŞİRÂZÎ).

İBN BALABÂN

(ابن بلبان)

Ebü'l-Hasen Emîr Alâüddîn
Alî b. Balabân b. Abdillâh el-Mısırî
(ö. 739/1339)

Hanefî fakihî ve hadis âlimi.

675 (1276) yılında doğdu. Türk asıllı olduğu belirtilmektedir. Kahire'de yerleşti. Ahmed b. İbrâhim es-Serûcî, Fahreddin İbnü't-Türkmânî, Reşidüddin İbnü'l-Muallim gibi hocalardan fıkıh dersi aldı. Kutbüddin el-Halebî, Abdülmü'min b. Halef ed-Dimyâtî, İbn Asâkîr diye bilinen Bahâeddin Kâsım b. Muzaffer ve İbnü's-Savvâf el-Kureşî gibi âlimlerden hadis, Alâeddin Konevî'den mantık ve usul, Ebû Hayyân el-Endelüsî'den nahiv okudu. Mısır'da Hanefî fıkıhının otoritelerinden biri oldu ve aralarında Zehebî ile Kureşî'nin bulunduğu birçok talebe yetiştirdi. Nâib Argun ed-Devâdâr ile dostluk kurdu. Mısır Memlûk Sultanı II. Baybars döneminde (1309-1310) yıldızı parladı. Kaynaklarda bir müddet kadılık yaptığı belirtilen İbn Balabân 9 Şevval 739'da (20 Nisan 1339) Kahire'de öldü ve Bâbünnasr'ın dışındaki türbeye defnedildi.

Eserleri. 1. *el-İhsân fî takrîbi Şahihi İbn Hibbân*. İbn Hibbân'ın *el-Müsne'dü's-Şahihi* (*Şahihi İbn Hibbân*) adlı eserinin fıkıh bablarına göre düzenlenmiş şekli olup dokuz cilttir. İlk cildini Ahmed

Muhammed Şâkir'in tahkik edip yayımladığı eserin (Kahire 1953) tamamı, Şuayb el-Arnaût ile Hüseyin Esed tarafından tahkiki ve hadislerinin tahriri yapılarak *Şahihi İbn Hibbân* (I-XVI, Beyrut 1404-1408), Kemal Yûsuf el-Hût tarafından sadece tahkik edilerek *el-İhsân bi-tertibî Şahihi İbn Hibbân* (I-IX, Beyrut 1407/1987) adıyla neşredilmiştir. 2. *Telhîşü'l-İlmâm fî ehadîsi'l-ahkâm*. Takvîyüddin İbn Dakikül'îd'e ait eserlerin telhisidir. 3. *Tuhfetü'l-haris fi şerhi'l-Telhîş*. Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî'nin Hanefî fıkıhına dair *el-Câmi'u'l-kebir*'ine Hılâtî'nin yazdığı *Telhîşü'l-Câmi'i'l-kebir* adlı telhisin şerhi olup İstanbul kütüphanelerinde birçok yazma nüshası bulunmaktadır (bu eserlerin yazma nüshaları için bk. Brockelmann, *GAL*, I, 178, 475; *Suppl.*, I, 290; II, 66, 80). *Tuhfetü'l-haris*'i Ömer b. İshak el-Gaznevî ihtisar etmiştir. 4. *'Umdetü's-sâlik fi'l-menâsik* (Süleymaniye Ktp., Şehid Ali Paşa, nr. 982; Mihrişah Sultan, nr. 133).

İbn Balabân'ın bunlardan başka *Siretü'n-nebi şallallahü 'aleyhi ve sellem* ve *Tenbihü'l-hâtır 'alâ zelleti'l-kâr'i'iz-zâkir* adlı eserleri olduğu, ayrıca Taberânî'nin *el-Mu'cemü'l-kebir*'ini fıkıh bablarına göre tertip ettiği kaynaklarda belirtilmektedir. Brockelmann ve Ziriklî'nin Ebü'l-Hasan Ali b. Balabân'a nisbet et-

tikleri *el-Makâşidü's-seniyye fi'l-ehadîsi'l-ilâhiyye* ve *Ehadîşü'l-avâlî* adlı eserler (*GAL Suppl.*, II, 80; *el-A'lâm*, V, 74) Ebü'l-Kâsım Ali b. Balabân el-Makdisî el-Kerekî'ye (ö. 684/1285) aittir.

BİBLİYOGRAFYA:

İbn Balabân, *el-İhsân bi-tertibî Şahihi İbn Hibbân* (nşr. Kemâl Yûsuf el-Hût), Beyrut 1407/1987, neşredenin girişi, I, 19-20; a.e. (nşr. Şuayb el-Arnaût - Hüseyin Esed), Beyrut 1404/1984, neşredenlerin girişi, I, 47-49; Ali b. Balabân el-Makdisî, *el-Makâşidü's-seniyye fi'l-ehadîsi'l-ilâhiyye* (nşr. Muhyiddin Müstü - Muhammed el-İd el-Hatrâvî), Beyrut 1408/1988, neşredenlerin girişi, I, 15-23; Zehebî, *el-İber*, III, 356; Selâhaddin es-Safedî, *A'yânü'l-âşr ve a'bânü'n-naşr* (nşr. Fuad Sezgin - Mâzin Amâvî), Frankfurt 1990, II, 172-173; İbn Kâzîm, *el-Bidâye*, XIII, 307; İbn Râfî es-Selâmî, *el-Vefeyât* (nşr. Sâlih Mehdî Abbas - Beşşâr Avvâd Ma'rûf), Beyrut 1982, I, 278-280; Kureşî, *el-Cevâhirü'l-mudîyye*, II, 548; Makrizî, *es-Sülûk*, I/3, s. 730; II/2, s. 470; İbn Hacer, *ed-Dürerü'l-kâmine*, III, 32; İbn Tağrıberdî, *en-Nücümü'z-zâhire*, VII, 368; IX, 321; İbn Kutluboğa, *Tâcü't-terâcim*, s. 43; Süyûtî, *Buğyetü'l-uu'ât*, II, 152; a.mlf., *Hüsnü'l-muhâdara*, I, 468; Nuaymî, *ed-Dâris fi târihi'l-medâris* (nşr. Ca'fer el-Hasenî), Kahire 1988, II, 325; *Keşfü'z-zunûn*, I, 158, 486; II, 1003, 1075, 1737, 1832; İbnü'l-İmâd, *Şezerât*, V, 388; Leknevî, *el-Fevâ'idü'l-behiyye*, s. 118; Brockelmann, *GAL*, I, 172, 178, 475; *Suppl.*, I, 273, 290; II, 66, 80; Ziriklî, *el-A'lâm*, V, 74; Kettânî, *er-Risâletü'l-müste'traf*, s. 20; Sezgin, *GAS*, I, 190, 426-427; Ahmet Özel, *Hanefî Fıkıh Âlimleri*, Ankara 1990, s. 75.

CENGİZ KALEK

İbn Balabân'ın *'Umdetü's-sâlik fi'l-menâsik* adlı eserinin ilk iki sayfası (Süleymaniye Ktp., Mihrişah Sultan, nr. 133)

